

Balintné Kovács Júlia (jobbra), háttérben a kiállítás tárgyai

Hamlet Gasparian és Kabdebó János

misét Szakács Endre általános helynök, Laczkó-Dávid Anaklét a hitről, mint a kegyelem feltételéről szolt prédikációjában, és szintén a hit megvallására, imádkozásra kérte az egybegyűlteket Jakubinyi György érsek, örmény kormányzó: „Imádkozatok, mert veszélyben a világbéke. Ha kitör a harmadik világháború, lehet, utána már nem lesz világ”.

A fesztivál fesztiválja a hurut dicséretét foglalta magába: négy csapat között ángádszabur levest, a gyergyószentmiklósi Mezei Anikó családjával pedig „hathetős” tejből sok petrezselyemmel főzte a hurutot, az ör-

A Szentpéteri Stúdió növendékeinek alkotásai

A Gyergyószentmiklósi Örmény Kulturális Napok ideje alatt látható volt az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület Örmény miniatúrák a XIII. – XIV. századból c. kiállítása is

mény ételizesítőt, amit még Aniból, az anyahazából hoztak az Erdélybe érkezők, s mint kiderült, ezt az ízet már csak itt őrzik, Örményországban nem lehet ilyen örmény füllevest kóstolni.

(székelyhon.ro, 2013. 09.08.)

A III. Örmény Művészeti Fesztivál szervezője volt a Gyergyószentmiklósi Örmény Katolikus Egyesület, az Erdélyi Magyarörmények Szövetsége, a Gyergyószentmiklósi Örmény Katolikus Plébánia. Támogatói: Hargita Megyei Kulturális Központ, Gyergyószentmiklós önkormányzata, Magyarország Csíkszeredai Főkonzulátusa, Communitas Alapítvány.

Barabás Hajnal

Ünnepi örmény családi találkozó Szépvízen

A szépvízi örmény katolikus templom építésének 250. évfordulóját, a templomról szóló könyv kiadását, valamint az örmény emlékház felavatását ünnepelték szombaton. Immáron tizenhetedik éve, hogy összegyűlnek az örmény származásúak Szépvízen.

Közel kétszázan jelentek meg az örmény családi találkozón, mely az örmény katolikus templomban tartott szentmisével vette kezdetét. A szertartást Szilágyi Lőrinc gyergyószentmiklósi, valamint Gábor Zoltán szépvízi plébánosok celebrálta. A mise után bemutatták az 1763-ban épült műemléktemplomról készült kiadványt.

Gábor Zoltán plébános bevezetőként elmondta: „Tévesen Szent Anna-kápolnaként ismerik az emberek a régi örmény kápolnát. Valójában a felirata alapján Szent Család kápolnának hívták eredetileg, hiszen 1820-ban Száva Antal a Szent Család tiszteletére építette.” A *szépvízi örmény katolikus templom* című könyv három részből áll, Pál Emese művészettörténész, Kiss Loránd régész, valamint Bogos Mária szaktanfelügyelő munkáiból állították össze.

„Nem véletlenül a templom a könyvbemutató helyszíne, hiszen a templom találkozóhely. Kétszázötven évvel ezelőtt az ör-

Szentmise az örmény katolikus templomban

mény közösség úgy döntött, a kápolna mellé templomot épít, mely hozzájárult az örmény családok önazonosságának megőrzéséhez” – hangoztatta Bogos Mária, a könyv szerkesztője.

Az örmény családok találkozóját nagyban támogatta a zuglói örmény kisebbségi önkormányzat, melynek képviselője, Zárug Katalin ezen ünnepi alkalomból örmény zászlót ajándékozott a közösségnek, viszonzásul pedig székely zászlót adtak neki emlékebe. A szentmisét és könyvbemutatót követően a templomkertben megkoszorúzták az őseik tiszteletére 2000-ben állított emléktáblát, majd közösen elénekelték a Himnuszt és a Székely himnuszt.

Az örmény halottakért szólaltak meg a templom harangjai, miközben a kis közösség tagjai a templomkertből a közelben lévő örmény múzeumházig vonultak.

„Több évi munka után avatjuk fel az emlékházat, az egyik szobában liturgikus szent

A templomkertben koszorúztak

eszközök láthatók, egy másikban családi fényképek, okiratok, a középső terem időszakos kiállítások helye lehet, a negyedik helyiségben eredeti örmény szobát rendeztünk be, az utolsó szobában pedig technikai leírások kaptak helyet. Ezenkívül az épület hátsó részében egy nagyobb termet alakítottunk ki gyűlések, megbeszélések számára” – mutatta be az emlékházat *Ajtony Gábor*, a Szentháromság Alapítvány elnöke az avatóünnepségen.

Ferencz Tibort, Szépvíz polgármesterét kérték fel a szalagvágásra. „A község akkor élte fénykorát, mikor az örmények betelepültek, amit hoztak magukkal, azzal fel emelték az itt lévő közösséget” – hangsúlyozta az előljáró. Az ünnepi beszédekét követően a helyi plébános megáldotta a múzeumként is funkcionáló épületet.

Az örmény családi találkozó a kezdetekben egy misével kezdődött, mostanra pedig ilyen szép ünnepély lett belőle – büszkélkedett az egyik résztvevő. „Örömteli és megrendítő is egyben egy ilyen találkozó, emlékszem olyanra is, amikor 30–40 éve nem találkozott emberek ismertek egymásra” – mesélte *Nuridsány Zoltánné*, a budapesti XV. kerületi örmény kisebbségi önkormányzat elnöke, aki elmond-

Szépvíz polgármestere vágta el a szalagot, balról Ajtony Gábor elnök

ta: másfél évtizede tartják a kapcsolatot a szépvíziekkal.

„Az én édesapám és nagyatám is itt született Szépvízen, jelenleg Gyergyószentmiklóson élünk, minden évben visszajárunk az örmények találkozójára” – vallotta *Zakariás Éva Mária*. „Gyerekkoromban élet volt itt, nagyapám mesélte, hogy a most kultúrházként működő Kaszinóba gyűltek össze, és a gazdasági életéről beszéltek, szórakoztak. Ez a szokás teljesen kihalt, de most örvendek, hogy legalább felelevenítik” – mondta az örmény származású nő, miközben a kiállított családi fényképeket tekintette meg az emlékházban. Az örmény családi találkozó közös ebédrel és családiasabb hangulatú programokkal zárult. (*székelyhon.ro*, 2013. 08. 31.)

Október 6. Október 6. Október 6. Október 6. Október 6.

Szemtanú, ki jelen volt az aradi kivégzésnél

Schlesinger Jakab veszprémi lakos, ki a szabadságharcz kitörésekor kereskedő segéd volt Aradon, igen érdekes adatokat mond el egyik lapban az 1849. október 6-án történt kivégzésről. Ezekből mi is közlünk két adatot. Az Aradra vitt tábornokoknak fogóságuk ideje alatt Orth József kereskedő — kinek segéde Schlesinger volt — szállította a szükséges apróságokat. A megrendelt tárgyakat rendszeren egy szolga vitte, de evvel ment mindig Schlesinger is, ki ilyen alkalommal megbízásokat is kapott a tábornokoktól. Így Schlesinger csináltatta meg a gazdag Kiss Ernő eltört csibukaszárát és igazította ki ugyanennek szinezüstből készült sakkfiguráit...

(*Armenia*, 1890 – eredeti írásmód)

Kiss Ernő

Boldogult Törös Tivadar munkatársunk a „Fővárosi Lapok”-ban (1895, október 8, kedd) a következő sorokat adta közre:

Oda lenn, Torontálban, a hol a falvak és a városok, úgyszólván telve vannak a Kiss Ernőről szóló legendákkal, a Karátsonyiak, Dánielek és Gyertyánffyak kastélyaiban éppen úgy, mint egyszerű házacskákban, avagy nyilvános helyeken, gyakran támad bús beszéd az aradi tizenhárom közül mesés gavallériájával kitünt vértanúról, a kinek bitóján azért nem zöldelt ki a borostyán, mert sortűz teríté le őt a halálba...

Egyszer ismét róla hallottam. Magasztalták, a rajongás szárnyalásával emlegették tetteit, és a beszéd közbe olyan adat is vegyült, a mit Kiss tábornok életirója fontolóra kell, hogy vegyen, mert nagyon sok valószínűség készítheti erre. Egy pár érdekes, jellemző vonást azonban előre kell vetnem, hogy a Kiss Ernő nagy tragédiáját előidézett körülmény érthetőbb, tisztább képet kapjon.

Az már ismert, mesékbe való bőkezűség volt, melylyel Kiss Ernő elárasztotta ezredét, mint a Hannover-huszárok parancsnoka. Még a külföldön is híre terjedt, hogy az Uj-Pécsen parancsnokló huszárezredes miként csináltatt az egész ezrednek a saját költségén egyenruhát; finomat, szépet, hogy egy-egy közhuszárja jobban festett a mondurban, mint egy más ezredből való kadét. Tisztjeit szerette, azok pedig imádták őt úgy, hogy minden gavallér huszártisztnak egyedüli vágya volt, hogy a Kiss Ernő ezredéhez jusson.

*

Egy alkalommal egy szegény kadétjából hadnagy lett. Abban az időben rengeteg pénz kellett ahhoz, hogy egy huszártiszt

kievipirozza magát. A szegény új hadnagnak minden örömét megkeserítette az a gond, hogy honnan teremtsen elő azt a mesés összeget?... Kiss Ernő, – ki nagyuri passzióval szeretett az ilyen helyzeteken segíteni, pár napra a kinevezés után feketére hívatta magához a hadnagyot.

– Tud tarokkozni? kérde Kiss a hadnagytól.

– Parancsára!

Az ezredes belenyult a dolmányába zsebébe és onnan hamarosan elővett valamit és a sapkája alá rejtette az asztalon.

Az első pártit annyiba játszott, a mennyi a sapkám alatt van! – mondá gyorsan a parancsnok és a szegény hadnagy hüledezése között osztani kezdett és játszott. Kiss Ernő természetesen mindent elkészített... és elvesztette a partit, mire fölemelte a sapkáját és ott komolykodott az asztalon teljes valóságában, egy ezres bankó...

– Terringettél, hadnagy úr! önnel nagy a szerencséje! – tetette a dolgot Kiss Ernő, de ma tovább nem játszunk, mert még koldussá lesz... mondá csillogó szemekkel, a felett való örömeiben, hogy a hadnagyon a nélkül segített, hogy katonai önértetében megalázta volna...

*

Rendkívül szerette egy Plaján nevű főhadnagyát. Derék, magyar érzelmű tisztje vala ez, és mindennapos vendége a Kiss asztalának Egy izben ebéd után, a házi-gazda a dohányzóba vonult vissza vendégeivel. Egyik asztalkán, egy káprázatos szépségű hamutartó állott. Telisteli volt rakva drágakövekkel, míg maga a hamutartó az ötvös művészet remeke volt.

Nos főhadnagy úr, fordult társalgás közben kedvencéhez Kiss Ernő, találja ki, mi volt az ára ennek a hamutartónak?